

NIEUWSBRIEF

februari 2025

in memoriam

Jan Klompmaker was een natuurliefhebber in hart en nieren

Op 4 januari 2025 is erelid Jan Klompmaker overleden. Het ere-lidmaatschap kreeg hij toen hij 65 jaar lid was. Vanaf de oprichting, Jan was toen net 18 jaar geworden, is hij lid geweest van (de voorloper van) IVN.

*Vos in het Fochteloërveen
(foto: J. Klompmaker)*

In april 1952 werd in Assen een afdeling van de Natuurwacht opgericht, wat later de IVN-Afdeling Assen zou worden. De toen 18-jarige Jan Klompmaker was bij die oprichtingsvergadering aanwezig.

Jan is in 1934 geboren. Na de oorlog heeft hij twee jaar de ambachtsschool gedaan. Daarna kon Jan via het leerlingstelsel een opleiding bij de PTT, afdeling telefonie volgen. Zijn passie voor de natuur kreeg hij mee van zijn vader. Tijdens het vissen bespraken ze allerlei dingen over de natuur.

In 1952 las Jan in de krant dat er plannen waren voor de oprichting van een afdeling in Assen van de 'Natuurwacht' en Jan bezocht die oprichtingsvergadering. Circa 15 mannen waren aanwezig. De eis was, dat je 18 jaar oud moest zijn en een verklaring van goed gedrag moest laten zien. Jan werkte bij de PTT, dus dat laatste was geen probleem.

Het doel van de Natuurwacht was vooral om nestroof tegen te gaan en later ook om nesten te beschermen. Ze waren controleur in het kader van de vogelwet, maar als ze mensen aantroffen die nesten plunderden was hun taak vooral om deze mensen naar het politiebureau te begeleiden. Maar ook het betreden van plantsoenen was reden voor de natuurwachters om op te treden. Verder maakten ze nestkastjes en hingen die op. Bij de storingsdienst van de PTT reed hij rond met een ladder, want hij had toestemming van de baas om nestkastjes op te hangen in het bos. De eerste vergadering van de natuurwachters was in het politiebureau, maar na enkele jaren werd de kleine trouwzaal op het gemeentehuis de vaste vergaderlocatie. Toen werd meester Kroeze de voorzitter van de afdeling. Van de natuurwachters werd verwacht dat ze in een logboekje alle bijzonderheden in de natuur opschreven. En jaarlijks moesten ze over een natuuronderwerp een voordracht houden. Jan kreeg de speldjes van de natuurwacht, maar ook van de latere IVN. Ter gelegenheid van zijn 25-jarig lidmaatschap bij het IVN ontving Jan op 13 september 1985 een oorkonde van Ir. G. B. Braks, Minister van Landbouw en Visserij.

Jan was ook vrijwilliger bij Natuurmonumenten en hield ervan om dieren op de camera vast te leggen. Voor fietstochten van 45 kilometer of langer draaide Jan zijn hand niet om. En als je verhalen wilde horen over de ontwikkeling in en rondom Assen kon je goed bij Jan terecht.

Ondanks dat zijn gehoor slechter werd kwam hij nog graag naar lezingen over de natuur, die vond hij altijd prachtig. Tijdens een lezing werd eens gezegd 'Waar de mens in de natuur ingrijpt gaat het meestal mis'. Dat was een adagium waar Jan het mee eens was.

De laatste jaren woonde hij in verzorgingshuis 'Het Beurtschip' in Smilde. Jan was een markante persoonlijkheid, die tot op hoge leeftijd in de natuur geïnteresseerd was. In ieder geval tot Corona tijd trok hij regelmatig lopend maar vooral op zijn fiets de natuur in. Een natuurliefhebber in hart en nieren is niet meer.

Bronnen:

- Voor het tot stand komen van dit artikel gaat onze dank uit naar Jaap van Roon en Geke Kooistra.
- Een interview met Jan Klompmaker door Jaap van Roon voor de IVN Nieuwsbrief.
- Een interview met Jan Klompmaker door Cindy Houwen in de Asser Courant.
- Beide interviews verschenen ter gelegenheid van het 65-jarig lidmaatschap van IVN van Jan.

Agenda

ZATERDAG 1 FEBRUARI – BASISCURSUS MOSSEN HERKENNEN

Op zaterdag 1 februari 2025 start de KNNV in Assen de Basiscursus Mossen herkennen. Geniet jij van de schoonheid van mossen en wil je graag leren hoe je mossen kunt herkennen? Dan is deze cursus iets voor jou. De cursus wordt gegeven door Hans Colpa.

Mossen zijn kleine groene plantjes die zich voortplanten met sporen. Ze zijn niet alleen minuscule maar ze lijken ook nog eens veel op elkaar. Een beetje vergelijkbaar met het herkennen van planten door uitsluitend naar de groene bladeren te kijken. Het is dan ook belangrijk om de kenmerken van een mos te leren herkennen. Hierbij gebruiken we ook een microscoop.

Tijdens twee veldexcursies en op vijf determinatie-avonden brengen we de meest voorkomende mossen op naam. Ook leren we hierbij om te gaan met een handloep, twee soorten microscopen, veldgidsen en hoe je mossen kunt bewaren. Daarnaast leer je de belangrijkste vormgroepen in het veld te herkennen en wordt er aandacht besteed aan de levenscyclus en de ecologie van mossen.

Gewoon muisjesmos (Grimmia pulvinata) - foto: Hans Colpa

Cursusdata

Start excursie: zaterdag 1 februari, 10-12 uur, Asserbos in Assen

Determinatie-avonden: donderdagen 6 en 13 februari, 6 en 20 maart en 3 april, 19.30 – 21.30 uur.

Afsluitende excursie: zaterdag 12 april, 10-12 uur, Asserbos

(Start)locatie excursies en avonden: Duurzaamheidscentrum Assen, Bosrand 2, 9401 SL Assen

Zelf meenemen

- Een 10x loep (eventueel ook een 20x)
- Een eigen veldgids. Er kan gekozen worden uit:

1. Basisgids Mossen. Hierin staan de meest voorkomende mossen en de nadruk ligt op veldkenmerken die je met een loep kunt zien. Voor diegenen die willen 'proeven' aan mossen en die tijdens een wandeling goed herkenbare mossen op naam willen brengen.

2. Beknopte Mosflora van Nederland en België. Hierin staan nagenoeg alle Nederlandse mossen. De flora gebruikt zowel veldkenmerken als kenmerken die nodig zijn bij het determineren met behulp van een microscoop. Een must voor diegenen die serieus aan de slag willen gaan met mossen en de gegevens bijvoorbeeld willen doorgeven aan waarneming.nl of de verspreidingsatlas.nl.
Beide boeken zijn verkrijgbaar bij <https://knnvuitgeverij.nl/>

Kosten: leden € 25,00 / niet leden € 30,00. Koffie en/of thee is voor eigen rekening
Aanmelden: via penningmeester@assen.knnv.nl

ZONDAG 2 FEBRUARI – KRAAM MET THEMA ‘AMFIBIEËN EN REPTIELEN’

Zondagmiddag 2 februari van 13.30 tot 15.30 uur staat de kraam van IVN-KNNV Assen weer bij het Duurzaamheidscentrum in het Asserbos. Deze keer organiseert de ‘Werkgroep amfibieën en reptielen’ de activiteiten bij de kraam. Iedereen is van harte welkom om te komen kijken.

Er zijn activiteiten voor kinderen en je kunt kennismaken met leden van de werkgroep. Zij vertellen wat er door het jaar heen georganiseerd worden en hoe je daaraan mee kunt doen. Kikkers en padden trekken in het vroege voorjaar van hun winterverblijf naar het water om zich voort te planten en hebben dan grote kans aangereden te worden. Meld je aan om tijdens de paddentrek mee te helpen bij het overzetten van kikkers en padden.

Datum: Zondag 2 februari van 13.30 tot 15.30 uur
Waar: Duurzaamheidscentrum Assen, Bosrand 2, 9401 SL Assen
Deelname: Gratis

Gewone pad

ZATERDAG 8 FEBRUARI – WINTERZWAMMENWANDELING ASSERBOS

Scherpe schelpzwam

Denk jij ook dat paddenstoelen alleen maar in de herfst groeien? Gidsen van de Paddenstoelenwerkgroep van IVN-KNNV Assen laten je op zaterdagmiddag 8 februari kennismaken met winterzwammen. Veel zwammen verdwijnen inderdaad na de herfst. Maar een aantal soorten is het hele jaar te zien.

En juist na de eerste vorstperiode verschijnen vaak bijzondere soorten.

Met een beetje geluk vinden we ook slijmzwammen.

Dat zijn geen planten, geen dieren, maar ook geen schimmels. De gidsen vertellen graag wat het dan wel is.

De wandeling start om 13.00 uur bij het Duurzaamheidscentrum in het Asserbos, Bosrand 2 in Assen. Na ongeveer 2 uur kom je weer terug bij het beginpunt. Deelname kost € 2,50 voor leden van IVN-KNNV en € 5,00 voor niet-leden. Aanmelden via activiteiten@ivnassen.nl.

Berkenzwam

Datum & tijd: Zaterdag 8 februari 2025 van 13.00 uur tot ongeveer 15.00

Startpunt: Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2, 9401 SL Assen

Kosten: € 2,50 voor leden IVN-KNNV en € 5,- voor niet-leden (contant of PIN)

Aanmelden: activiteiten@ivnassen.nl

WOENSDAG 19 FEBRUARI - MINICURSUS

B(ROEDVOGEL) M(ONITORING) P(ERIODE)

Op woensdagavond 19 februari a.s. zal in de Bosrandzaal van het DCA vanaf 19.30 uur een 'mini-cursus' verzorgd worden door Peter Klomp van de Vogelwerkgroep van de KNNV/IVN.

Hij zal daarin aan de orde brengen hoe te handelen met vogel-waarnemingen in de broedperiode. De B(roedvogel) M(onitoring) P(eriode) -handleiding van Sovon is leidinggevend in het beoordelen van de waarnemingen en de registratie op de Avimap-app.

De avond is bedoeld voor zowel de beginnende vogelaar om kennis op te doen, alsook voor de ervaren vogelaar om zijn of haar kennis te verfrissen of bij te sturen. De minicursus=één avond is gratis.

Wel graag vóór 19 februari aanmelden - zodat we weten op hoeveel koffie/thee we moeten rekenen - met een mailtje naar marian.a.blom@ziggo.nl

DONDERDAG 20 FEBRUARI - LEZING OVER BESTUIVERS DOOR MARCO TANIS

Kom kennismaken met de donkere wilgenzandbij en de moerasknikspriet.

Iedereen kent de honingbij als bestuiver. Maar in Nederland leven ook meer dan 350 soorten wilde bijen en hommels.

En bijen zijn niet de enige insecten die zorgen voor bestuiving.

Ook zweefvliegen spelen een belangrijke rol bij het bestuiven van wilde planten en van gewassen die wij eten.

Natuurorganisatie IVN-KNNV Assen heeft bioloog Marco Tanis uitgenodigd om donderdagavond 20 februari om 19.30 uur in het Duurzaamheidscentrum een lezing te geven over bestuivende insecten.

Tanis is lid van de Werkgroep Insecten van IVN-KNNV Assen en hij doet al jaren onderzoek naar bijen en zweefvliegen.

Hij vertelt over het belang, de levenswijze, de relatie met planten en hoe het nu met deze insecten gaat. In zijn lezing ligt de focus op interessante en bijzondere soorten in Assen en omgeving.

Het bijwonen van de lezing kost € 2,50 voor leden van IVN-KNNV en € 5,- voor niet-leden. Aanmelden via activiteiten@ivnassen.nl.

Datum en tijd: Donderdag 20 februari 2025 om 19.30 uur

Locatie: Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2, 9401 SL Assen

Kosten: € 2,50 voor leden IVN-KNNV en € 5,- voor niet-leden (contant of pin)

Aanmelden: activiteiten@ivnassen.nl

grote wolbij

donkere wilgenzandbij

ZONDAG 2 MAART – KRAAM MET THEMA ‘VOORJAARSPLANTEN’

Zondagmiddag 2 maart van 13.30 tot 15.30 uur staat de kraam van IVN-KNNV Assen weer bij het Duurzaamheidscentrum in het Asserbos. Deze keer organiseert de ‘Plantenwerkgroep’ de activiteiten bij de kraam. Iedereen is van harte welkom om te komen kijken.

Er is een leuke activiteit voor kinderen en je kunt kennismaken met leden van de Plantenwerkgroep. Zij vertellen wat er door het jaar heen georganiseerd worden en hoe je daaraan mee kunt doen.

Datum: Zondag 2 maart van 13.30 tot 15.30 uur

Waar: Duurzaamheidscentrum Assen, Bosrand 2, 9401 SL Assen

Deelname: Gratis

ZATERDAG 8 MAART – KENNISMAKEN MET NATUURORGANISATIE IVN-KNNV ASSEN

Op zaterdagochtend 8 maart tussen 10.00 en 12.00 uur staat de deur van de Bosrandzaal bij het Duurzaamheidscentrum in Assen wijd open.

Kom kijken wat IVN-KNNV Assen te bieden heeft voor mensen die de natuur willen beleven en ontdekken.

Kijk rond op de werkgroepenmarkt, wandel mee door de tuin bij het Duurzaamheidscentrum, maak kennis met de bestuursleden en andere leden.

Van 10 tot 11 uur is het programma bedoeld voor nieuwe leden en belangstellenden.

Vanaf 11 uur zijn alle leden welkom. Iedereen die het afgelopen jaar lid is geworden, krijgt een persoonlijke uitnodiging toegestuurd.

Vorige werkgroepenmarkt op 2 maart 2023 - foto: Ton v.d. Vis

Werkgroepenmarkt

Veel leden van IVN-KNNV Assen zijn actief rond een thema dat hun interesse heeft, bijvoorbeeld vogels of paddenstoelen.

Er zijn meer dan 10 werkgroepen waarin leden hun passie, ervaring en kennis delen, activiteiten organiseren en met elkaar op pad gaan. Ook als je nog weinig weet van een thema ben je van harte welkom. De werkgroepen presenteren zich op de werkgroepenmarkt.

De thema's zijn onder meer: vogels, insecten, amfibieën en reptielen, paddenstoelen, zoogdieren, planten, kruiden, nestkasten in het Asserbos, onderhoud tuin bij het Duurzaamheidscentrum en natuurfotografie.

Meld je aan voor 27 februari bij de secretaris via secretaris@ivnassen.nl.

Datum & tijd: Zaterdag 8 maart 2025 van 10.00 uur tot ongeveer 12.00 uur

Locatie: Bosrandzaal bij het Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2, 9401 SL Assen

Aanmelden: secretaris@ivnassen.nl, voor 27 februari

DINSDAG 11 MAART – LEZING DOOR BOOMEXPERT SIMEN BRUNIA

Wat zijn veteranenbomen en wat zijn boomgasten? Natuurorganisatie IVN-KNNV Assen heeft boomexpert Simen Brunia uitgenodigd voor een presentatie om vanuit een andere blik naar bomen te kijken. De lezing is op dinsdagavond 11 maart om 19.30 uur in het Duurzaamheidscentrum in het Asserbos.

Veteranenbomen zijn oude bomen, die vaak vol zitten met holtes en gaten. De laatste jaren komt er steeds meer oog voor de ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarde van deze bomen. Brunia vertelt aan de hand van foto's over de kenmerken van veteranenbomen.

Bomen zorgen niet alleen voor zuurstof en schaduw, maar zijn ook gastheer voor bijvoorbeeld insecten en zwammen. Vaak beschouwen we dat als schadelijk. Brunia ziet zwammen en insecten als boomgasten. Hij legt uit welke bijzondere boomgasten er zijn en wat hun relatie met bomen is.

Simen Brunia beheert de website bomenbieb.nl, een onlinebibliotheek met veel informatie over boomsoorten in Nederland, determinatiekenmerken, ziektes en ecologie.

Het bijwonen van de lezing kost € 2,50 voor leden van IVN-KNNV en € 5,00 voor niet-leden.

Datum & tijd: Dinsdag 11 maart 2025 van 19.30 uur tot ongeveer 21.30 uur

Locatie: Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2, 9401 SL Assen

Kosten: € 2,50 voor leden IVN-KNNV en € 5,- voor niet-leden (contant of Tikkie)

Aanmelden: activiteiten@ivnassen.nl

ZATERDAG 15 MAART - START TUINSEIZOEN NL-DOET

Het lijkt nog ver weg, maar mijn gedachten zijn alweer bij het voorjaar. Het tuinseizoen begint dit jaar op zaterdag 15 maart met de start van NL-Doet.

We verzamelen in de kantine van de Gemeente in het Duurzaamheidscentrum.

Ik ben aanwezig vanaf 9.00 uur. Na een kop koffie of thee met een plak koek beginnen we om 10.00 uur.

We werken tot ongeveer 12.00 uur.

We kunnen nog wel wat hulp gebruiken om de tuin weer op orde te maken. Heb je nog 1 x in de 2 weken een paar uurtjes over en vind je het leuk om in de tuin te werken dan ben je altijd welkom. Kun je slechts een enkele keer helpen is dat ook prima, er is genoeg te doen. Tuingereedschap en andere materialen zijn aanwezig. Let wel, je kan vies worden, trek dus passende kleding en schoenen aan.

De locatie is Bosrand 2 te Assen.

Je kunt je opgeven via de link [Voorjaarschoonmaak DCA-tuin | NLdoet](https://www.voorjaarschoonmaakdca-tuin.nl).

Na afloop staat er een lunch klaar in de kantine. Heb je vragen dan kun je me mailen via geke.kooistra@hotmail.com

Geke Kooistra
Coördinator DCA-tuin

DINSDAG 1 APRIL - LEZING AMFIBIEËN EN REPTIELEN OP JAARVERGADERING KNNV EN IVN ASSEN

De jaarvergaderingen van KNNV en IVN Assen vinden plaats op dinsdag 1 april 2025 om 19.30 uur in het Duurzaamheids-centrum in Assen. (Het is geen grap..!)

Na de pauze is er een interessante lezing over amfibieën en reptielen in Drenthe door Johan Scheeres. Zet het vast in uw agenda!

Oproep

HULP GEZOCHT BIJ DE PADDENTREK

De paddentrek is een jaarlijks terugkerend fenomeen waarbij padden (en andere amfibieën zoals kikkers en salamanders) van hun winterverblijven naar het water trekken om zich voort te planten. De paddentrek vindt meestal plaats in de periode februari tot april. Omdat hier elk jaar veel dieren bij worden overreden, is er een groep vrijwilligers actief om zoveel mogelijk dieren over te zetten, in de omgeving van de Bonte Wever.

Wil je meehelpen, meld je dat bij Besma Vlek besmavlek@gmail.com.

Verslagen

VERSLAG WORKSHOP JUNCACEAE'EN

Op 15 januari j.l. is door de plantenwerkgroep haar jaarlijkse winterworkshop gehouden. Doel hiervan is om in te duiken op het herkennen van planten van families die niet altijd makkelijk te determineren zijn. De afgelopen twee jaar hebben we aandacht besteed aan twee groepen binnen de orde van de Poales, te weten de grassenfamilie (Poaceae) en de zeggen (Carex soorten) die onderdeel uitmaken van de Cypergrassenfamilie (Cyperaceae). Als afsluiting hebben we dit keer onze aandacht gericht op de Juncaceae familie. Dit is een redelijk overzichtelijke groep die (in Nederland!) uit slechts twee geslachten bestaat: de veldbiezen (*Luzula* sp.) en de russen (*Juncus* sp.). Even een kleine zij-opmerking: de term "rus" slaat niet op bewoners ten oosten van Belarus maar op natte moeras(randen) - denk aan het Engelse woord "rush".

De bijeenkomst was van ouds weer leerzaam en gezellig!

Een voorbeeld van een lid van de Juncaceae'ën: *Luzula pilosa* (Ruige veldbies). Merk op de regelmatig 3/6-tallige stervormige opbouw van het bloemetje - totaal anders als bij grassen en cypergrassen
Foto: Dick Vuijk

VERSLAG MINICURSUS KORSTMOSSEN

Op 10 en 12 januari hebben we vanuit KNNV en IVN een minicursus georganiseerd over korstmossen, en... nee korstmossen zijn geen mossen! Deze complexe duale organismen bestaan uit een dominante schimmel (meestal een Ascomyceet maar er zijn ook korstmossen bekend met een Basidiomycelium) met ingevangen algen en/of cyanobacteriën.

Deze complexe multi-organismen zijn sterk afhankelijk van de lucht en het substraat waar ze op groeien. De veranderingen in de populaties van korstmossen reflecteren in sterke mate de veranderingen door klimaatopwarming en stikstofdepositie.

Deze minicursus werd geleid door Klaas van Dort. Het bestond uit een inspirerende lezing en daarna een excursie bij Zeegse. Opvallend was bij de excursie dat Klaas van Dort niet een kale opsomming gaf van de soorten korstmossen die we tegenkwamen maar hij gaf uitleg waarom een bepaalde korstmos ergens groeide, een sterk ecologische benadering!

Naar aanleiding hiervan gaan we proberen om met enkele enthousiastelingen onze kennisniveau omtrent korstmossen in het "Assense" te vergroten. Wie geïnteresseerd is (voor zover nog niet al aangemeld) kan contact opnemen met mij (e-mail: post@dickvuijk.nl).

*Het heksenvingermos (geen mos maar korstmos!) -
Phycia tenella.*

*Een van de meest algemene soorten in Nederland. Hoewel van nature al een algemene soort is door de stikstofdepositie de soort alleen maar toegenomen.
(Foto: Dick Vuijk)*

*Sorediëus leermos (geen mos maar korstmos!) -
Peltigera didactyla*

Leermossen vallen op door hun grote meestal (aan de bovenkant) donkere thallii. Deze leermossoort is een pionier op zandige, grazige gronden. Ik kwam het onlangs

tegen op het Aekinger Zand.

(Foto: Dick Vuijk)

VERSLAG SNERTWANDELING BIJ ZEIJEN

Op zaterdag 11 januari namen ongeveer 30 mensen deel aan de traditionele snertwandeling. Het was het een prachtige winterse dag. De gidsen Jan Dekker en Johan Wessel wisten ons veel te vertellen over de historie van het gebied en de natuur.

Een actieve werkgroep in Zeijen heeft er vanaf 1984 voor gezorgd dat de Zeijerwiek werd hersteld. Terwijl we langs het kanaaltje liepen werden we er op gewezen dat de contouren van een voormalig haventje in het landschap was terug gebracht. Vroeger voeren hier schepen met veen en agrarische producten

en leerden mensen zwemmen in de zwaai kom.

In de jaren '60 is het haventje gedempt met puin en ander materiaal, waaronder asbest. De sanering is nog niet uitgevoerd vanwege de hoge kosten.

In het gebied zijn bijzondere planten en diersoorten te vinden. Er leven veel ijsvogels en ook otters. De gidsen namen ons mee naar een voor vleermuizen gebouwde bunker. Bij de wintertelling bleek dat er twee gewone grootoorvleermuizen in zitten. De bunker, waarin water staat, lijkt meer geschikt voor alpenwatersalamanders die er veel zitten en kleine watersalamanders.

De snertwandeling was ook dit jaar weer geslaagd. Het was gezellig en de snert en soep bij café Hingstman smaakte prima! Bovendien hebben we weer veel geleerd over een mooi natuurgebied vlakbij Assen. In andere jaargetijden moet het gebied zeker ook het bezoeken waard zijn!

Bij café Hingstman in Zeijen starten twee wandelingen met routepaaltjes: de Veentjesroute (8 km.) en de Erfgoed-route (15 km.).

Herman Spoelstra

Op Ameland deed Herman Spoelstra een bijzondere waarneming... Hij zag daar een Kraanvogel!

EINDE NIEUWSBRIEF

Kopij voor de volgende nieuwsbrief vóór 26 februari 2025 sturen naar:

nieuwsbriefivn-knnv@ivnassen.nl

Graag met vermelding van het onderwerp van uw kopij

KNNV afd. Assen
Secr. Henk Blouw
secre_assen@assen.knnv.nl

redactie
Theo de Grijs
Wouter Reckman

IVN Assen
Secr. Herman Spoelstra
secretaris@ivnassen.nl

